

Barnehage og skole – mer enn kunnskap

Tor Levin Hofgaard
president i Norsk psykologforening

Dagens politikere står i fare for å innføre et farlig eksperiment med norske barns fremtid.

Tenker vi for snevert om barnehage og skole, vil det være tidenes feilinvestering i fremtiden til våre barn. Stikk i strid med NHOs mål kan organisasjonens mantra om kunnskapssatsing i barnehage og skole få uante negative konsekvenser for Norges konkurransekraft i fremtiden.

I januar hadde NHO sin store årskonferanse i Operaen i Oslo. De ville sette fremtidens kunnskapssamfunn på dagsordenen. Barnehagene og skolen sto derfor i fokus. Men i sin iver etter å sikre fremtidens kunnskapssamfunn kan det se ut til at NHO, og flere av innlederne på deres konferanse, nettopp overser dagens kunnskap om barn og deres utvikling. Det er nedslående.

Det som er bekymringsfullt, er at kunnskapsministeren skaper en motsetning mellom omsorg og læring, og slik demonstrerer en manglende forståelse for barns utvikling

Små barn *skal* lære. Det er det de gjør. De er læringsmaskiner. Derfor er det å slå inn åpne dører når kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen på talerstolen sier: «Barnehagene skal fortsatt være et sted der du kan finne det myke fanget å kripe opp i, men de skal også være en arena for læring. De er en del av kunnskapssamfunnet.» Det som er bekymringsfullt, er at kunnskapsministeren skaper en motsetning mellom omsorg og læring, og slik demonstrerer en manglende forståelse for barns utvikling.

For en tiåring kan læring innebære å ta til seg kunnskap som formidles via et kateter. Læring for mindre barn skjer på helt andre måter: Gjennom lek, samhandling og veiledning med andre barn og voksne lærer barn språk, sosiale regler og normer og selvregulering. Gjennom denne interaksjonen oppstår gryende identitet og selvforståelse. Dette er læring som grunnleggende sett er uatskillelig fra omsorg. Det myke fanget er bare begynnelsen på god omsorg. Å yte god omsorg krever høy kompetanse. God og riktig omsorg gir lærende barn. Det er ikke snakk om at vi trenger både omsorg og læring. Riktig omsorg *er* læring.

I tillegg vet vi nå mye om skjevutvikling hos barn. Og vi kan oppdage den tidlig. Tiltak satt inn tidlig kan skape et helt annet liv i det lille menneskets fremtid. Vi vet også at sosiale ulikheter i helse langt på vei utjevnes når barn går i barnehager der de blir møtt av personer som har høy kompetanse på å se utviklingstrekk som bør justeres, og lett tilgang på kompetanse som kan bistå i utredning, veiledning og eventuell oppfølging.

Barnehager av høy kvalitet har stor betydning for barns utvikling. Den viktigste forutsetningen for god kvalitet er barnets trygge relasjon til de voksne. Derfor er det klart at kunnskapssamfunnet Norge sikres best ved at barnehagene ivaretar barnas emosjonelle behov og har kompetanse til å se trekk hos barna, og oppdage risikofaktorer hos omsorgspersoner eller i barnets omgivelser, som de kan rette tiltak inn mot å justere.

På den måten reduserer vi fremtidig risiko for dropout og dårlig fungering i fag. Vi tar tidlig tak i årsakene til problemene (høy risiko for kognitiv/emosjonell skjevutvikling), fremfor å se oss blinde på symptomene (dårlig regne- og leseferdighet).

Dette perspektivet og den kunnskapen vi nå har om barn, syntes helt fraværende i NHOs konferanse. Sånn sett fremsto det som skulle være en konferanse om fremtiden, mer som en tilbakeskuende hyllest til en stivnet og gammeldags læringsverden – preget av at det var næringslivsledere, som stort sett lever i en verden der alt skal rasjonaliseres til det absurde, som hadde laget konferansen. Dagsrevyen gjorde et poeng av at det ikke var invitert noen lærere eller noen fra barnehagene til å snakke for NHO-toppene og deres gjester. Dette avviste NHOs president Kristin Skogen Lund som uproblematisk. Det er muligens et tegn i tiden at alle og enhver mener å ha berettiget kompetanse til å mene noe om alt. Men når jeg hører ekkoet fra NHOkonferansen, får jeg virkelig håpe det ikke er næringslivets kompetanse som skal forme fremtidens barnehager.